

Az e-kormányzás és a Kataszter, Ingatlan-nyilvántartás, földügyi igazgatás szerepe

Osskó András

BEVEZETÉS

Az informatika fejlődése rendkívül gyors világszerte. Ezt a gyors fejlődést követi az alkalmazások széles köre, de elsősorban technikai téren és sajnálatos, hogy a gyakorlati alkalmazásokban, különösen a kormányzati és közintézményeknél, nincsenek kihasználva az informatika adta lehetőségek. Az elektronikus kormányzás bevezetése és működtetése iránt rendkívül növekszik az igény világszerte.

A fejlett országokban általában a kormányok kezdték fejleszteni az e- kormányzást, hogy támogassák és javítsák a kormány működésének hatékonyságát és egyidejűleg elektronikus szolgáltatást nyújtsanak a külső felhasználóknak és a polgároknak. Vannak olyan fejlett országok, elsősorban Ázsiában (India, Dél Korea, Kína) ahol a fejlett információs technológia létezik, de több más feltétel- jogi, intézményi- hiányzik az elektronikus kormányzás bevezetéséhez.

A technikai fejlődés egyik hozadéka az elektronikus kormányzás megvalósítása lehetne és a világ minden részén fokozott igény van rá, mind a döntéshozók, a gazdasági élet szereplői, mind a széles társadalom részéről.

Természetesen az elektronikus kormányzás bevezetésének és működtetésének sok feltétele van és jelenleg csak nagyon kevés ország rendelkezik minden feltétellel.

Legfontosabb feltételek

- 1, jogszabályi változások, új törvények
- 2, jól működő, országos informatikai infrastruktúra
- 3, jól működő, integrált intézmény rendszer
- 4, a különböző informatikai rendszerek, adatbázisok harmonizálása
- 5, különböző kormányzati adatbázisok egyesítése
- 6, az e-kormányzás, ügyintézés teljes elfogadása a társadalom részéről

AZ E- KORMÁNYZÁS BEVEZETÉSÉNEK ÉS MŰKÖDÉSÉNEK FELTÉTELEI

1, Jogszabályi, törvényi változások

Az információs technológia fejlődése rendkívül gyors világszerte, de a szükséges jogszabályi változások nem követik a technológiai változásokat, az állam, kormányok nem tapasztalják az előnyeiket az információs technológia használatának. Azok a jogszabályi változások, melyek támogatnák az elektronikus kormányzás bevezetését, nagyon lassúak. Ennek számos oka van: a jogi szakma eléggé konzervatív, rendkívül ragaszkodnak a hagyományokhoz, mint a papíralapú szerződések, pecsét, stb. Az elektronikus okiratok, dokumentumok bevezetése, az elektronikus ügyintézés szintén egyszerűsítheti az eljárásokat, javítja az átláthatóságot és ez nem mindig érdeke a jogi szakmának sok országban. Szintén tény, hogy az átlag állampolgár, sok országban, szintén ragaszkodik a papír szerződésekhez, személyes jelenlétéhez a hivatalokban, stb..

Azokban az országokban, ahol a demokratikus hagyományok már régóta élnek, az e-kormányzás bevezetése, alkalmazása sokkal előbbre tart. Gondolok elsősorban a skandináv országokra, Hollandiára, Nagy- Britanniára.

Széleskörű jogszabályi változások szükségesek ahhoz hogy működjön az elektronikus kormányzás, szolgáltatások, melyhez be kell vezetni az e-aláírást, e-dokumentumokat és az e-eljárásokat, ügyintézés.

A különböző adatok, adatbázisok tulajdonjoga, a „copyright” szintén gyakran okoz problémát. Különböző állami intézmények létrehozói és karbantartói az adatbázisoknak, vezetik a változásokat és egyidejűleg adat- és egyéb szolgáltatásokat nyújtanak a külső felhasználók részére. Ezen szolgáltatások ellenértéke sokszor részei költségvetésüknek és gyakran monopol helyzetben vannak a szolgáltatások és az adatok eladása terén.

2, Teljes körűen működő informatikai rendszerek

Ahhoz hogy bevezessük és működtessük az e-kormányzást, adminisztrációt, teljes körűen, az egész ország területén működő informatikai rendszer szükséges. Az állam felelőssége, feladata, hogy kiépítse azokat a technikai feltételeket, informatikai infrastruktúrát, melyek lehetővé teszik az e-kormányzást.

Melyek a legfontosabb feltételek, hogy a rendszer működjön ?

- az egész országra kiterjedő, nagy kapacitású telekommunikációs rendszerek. Fontos, hogy minden állampolgár részére egyenlő lehetőséget biztosítson az e-kormányzás szolgáltatásai eléréséhez.
- Digitális, nyilvános adatbázisok léte. Kataszter, ingatlan-nyilvántartás, cég regisztráció, épület nyilvántartás, cím nyilvántartás, adó hatósági nyilvántartás, önkormányzati adatbázisok a legfontosabbak az e-kormányzásban
- A Nemzeti Térbeli Adat Infrastruktúra létrehozása szintén alapfeltétele az e-kormányzás bevezetésének, működtetésének

„ A Nemzeti Térbeli Adat Infrastruktúra léte változást jelent életünkben, bemutatva a valóságot , integrálja az információkat és behozza mindennapi életünkbe. Az állampolgárok megtalálhatják a térbeli információkat a Web-en, mely információkat integrálják a legtöbb alkalmazásban és szolgáltatásban is.”(Geographical information and value for society” Knut O. Flathen, Norvég Térképészet és Kataszter főigazgatója)

3, Az állami adatbázisok harmonizációja

Az elmúlt 10-15 évben különböző közintézmények, magán cégek számos térbeli és egyéb adatbázist hoztak létre, Ezeket az adatbázisokat nem harmonizálták és sok esetben az adatbázisok duplikáltak, több azonos célú adatbázis jött létre. Ahhoz, hogy a jövőben elkerüljük ezt az adatbázisok sokszorozását, az adatbázisok harmonizációja rendkívül fontos. A leggazdaságosabb és legolcsóbb megoldás, mely több országban már gyakorlat, az állam által létrehozott térbeli alapadatok (digitális kataszteri, topográfiai térképi és egyéb térbeli adatok) kötelező használata és a különböző speciális adatbázisokat ezeken az alapokon hozzák létre.

4, A különböző állami adatbázisok integrációja

Világszerte, elsősorban a fejlett országokban, már gyakorlat a különböző állami adatbázisok, elsősorban az ingatlan-földtulajdonhoz kapcsolódó adatok integrációja és az intézmények különálló szolgáltatásainak felváltása integrált adatok szolgáltatásával.

Sok ország már régóta felismerte, hogy fontos az ingatlan- földtulajdonnal kapcsolatos tevékenységek és adatok integrációja. Az egyik példa a kataszter és ingatlan-nyilvántartás (telekkönyv) adatbázisainak, majd intézményeinek integrációja jogszabályi egységesítéssel.

A tapasztalatok alapján az alábbi adatok, adatbázisok integrációja rendkívül előnyös.

Kataszter
Ingatlan-nyilvántartás
Cég-nyilvántartás
Épület-nyilvántartás
Cím- nyilvántartás

Ez előnyös az állami, önkormányzati intézményeknek, hiszen kapcsolatuk és hozzáférésük van egymás adatbázisához, és előnyös a külső felhasználóknak is hiszen minden fontos adatot megtalálnak a központi adatbázisban.

5, Intézményi kérdések

Az e-kormányzáshoz, szolgáltatásokhoz megfelelő, működő intézmény hálózat szükséges. Amit korábban említettem, a ma elfogadott szakmai irányzat az integrált irányítás, mely azt jelenti, hogy lehetőleg egy intézmény hálózat koordinálja az e- kormányzást és szolgáltatásait. Néhány példa, tapasztalat mutatja, hogy azokban az országokban, ahol az elektronikus kormányzás kiépítése, működése előrehaladott állapotban van, a Kataszter, Térképészeti Hatóság, vagy az Egységes Ingatlan-nyilvántartás intézményi hálózata felelős, hogy koordinálja, működtesse az e-kormányzást, adminisztrációt és szolgáltatást.

Néhány példa

Dánia	Dán Kataszter
Norvégia	Norvég Térképész és Kataszter Hatóság (ingatlan- nyt.)
Svédország	Kataszter
Hollandia	Kataszter (egységes ingatlan-nyilvántartás)

Mi az oka, hogy ezek az intézmények a legalkalmasabbak hogy működtessék, koordinálják az e-kormányzást, ill. az ezzel kapcsolatos szolgáltatásokat.

A, tulajdonosai és szolgáltatói a digitális kataszteri, egyéb térképi és térbeli adatoknak, információknak. Egységes ingatlan-nyilvántartás esetében, tulajdonosai és szolgáltatói a föld- ingatlan tulajdonnal kapcsolatos tulajdon- és egyéb jogi adatoknak.

Ezek az intézmények szintén felelősek a fenti adatok, jogok változásának regisztrálásáért, a jogi és térképi adatok karbantartásáért. Az adatbázisok tartalmazzák az ingatlan- földtulajdonhoz kapcsolódó jogi és térképi információkat, adatokat.

Jogi adatok:

Tulajdonjogi adatok, korlátozások, szolgalmi jogok, közösségi jogok, jelzálog jog, egyéb jogok

Térképi adatok, információk:

Az ingatlanok leíró adatai. Helyrajzszám v. egyedi azonosító, cím(utca, házszám), épület információk, művelési ág, földhasználat, föld érték, területi adatok, stb.

A kataszteri térkép szolgáltatja az ingatlan birtokhatárainak adatait, közigazgatási határokat (állam, megye, település) Ezek a rendszerek térbeli információkat is tartalmaznak.

Az e-kormányzásnak az egyik fő célja az, hogy különböző szolgáltatásokat biztosítson az állampolgároknak és más külső felhasználóknak elektronikus úton. Az ingatlanokhoz, földhöz kapcsolódó adatok talán a legfontosabbak és leggyakrabban használtak a külső felhasználók, az önkormányzatok és kormányzati szervek részéről. Ezek az adatok szükségesek többek között a szabályozási tervekhez, egyéb építésügyi hatósági tevékenységhez, ingatlan fejlesztéshez, közlekedés irányításhoz, mentőszolgálat irányításához, katasztrófa védelem támogatásához, hogy néhány példát említsek.

B, Az egész országra kiterjedő intézményrendszer

A kataszter, egységes ingatlan-nyilvántartás intézményrendszere decentrális, tevékenysége kiterjed az egész országra. A felhasználóknak könnyű hozzáférésük van az ingatlan-földtulajdonhoz fűződő jogi, térképi, térbeli adatokhoz, még akkor is, ha részben analóg formában vannak.

C, Megfelelő számú, jól képzett szakemberrel rendelkeznek

A Kataszter intézményrendszere, Egységes Ingatlan-nyilvántartást működtető intézmények megfelelő számú és képzettségű szakemberrel rendelkeznek, melyek szükségesek az e-kormányzáshoz, szolgáltatások biztosításához. Jogászok, földmérők, informatikusok és más szakemberek mindazokkal a széleskörű ismeretekkel, tudással rendelkeznek, melyek lehetővé teszik, hogy koordinálják, működtessék az e-kormányzást, szolgáltatást.

Nem nagyon van más közigazgatási, kormányzati intézmény, melynek tevékenysége lefedi az egész országot, megfelelő kapacitással és olyan széleskörű szakmai tudással rendelkezne, ami szükséges az e-kormányzás koordinálásához. Természetesen a szakmai ismereteket és az informatikát folyamatosan fejleszteni kell.

6, Az e-kormányzás, szolgáltatás elfogadása a társadalom részéről.

Az elektronikus kormányzás és szolgáltatások bevezetése és működésének egyik legfontosabb feltétele, hogy a felhasználók és a társadalom elfogadja. Európai tapasztalatok alapján az e-kormányzás bevezetésének két alapvető akadálya lehet, az ún. „formális” és „informális”.

Az egyik leglényegesebb „formális” akadály a szükséges jogszabályok hiánya vagy lassú változása. Az „informális” akadályok között fontos szerepet játszik, hogy mind a felhasználók, és sokszor, mind a szolgáltatásokat nyújtó intézmények munkatársai ragaszkodnak a hagyományokhoz, a hagyományos működéshez, ügyintézéshez.

A fentiek alapján az e-kormányzás elfogadtatása a társadalommal, a szereplőkkel ugyanolyan fontos, mint a modern technológia megléte és a jogszabályi változások.

MAGYAR HELYZET

Írásom elején felsoroltam, hogy véleményem szerint, melyek az e-kormányzás bevezetésének legfontosabb feltételei és ennek alapján nézzük meg röviden mi a helyzet Magyarországon.

1, Bizonyos jogszabályi változások történtek, mely az e-ügyintéshez, kormányzáshoz szükségesek –2001 XXXV. Törvény az elektronikus aláírásról, 193/2005 Korm. rendelet az elektronikus ügyintézés részletes szabályairól, 1044/2005 Korm. határozat a közigazgatás korszerűsítését szolgáló aktuális e-kormányzati feladatokról- többek között. Ez mindenképpen előre lépés, de nem elegendő. A másik probléma, hogy a meglévő jogszabályok adta lehetőségek gyakorlati alkalmazása is késik. Ennek egyik oka, hogy az e-ügyintézés, kormányzás, a szabvány szerinti e-dokumentumok, szerződések növelik az eljárások átláthatóságát, egyszerűsítését, és ez nem minden szakmai csoportnak kedvező. Az is igaz, hogy az átlag állampolgár is ragaszkodik a papírhoz.

Nem véletlen, hogy az e-kormányzás elsősorban a skandináv országokban van előrehaladott állapotban, ahol a demokráciának hagyománya van, az eljárások, ügyintézés átláthatósága, egyszerűsége, korrupció mentessége az állampolgárok részéről követelmény a döntéshozók és egyéb szereplők felé.

2, Magyarország rendelkezik jó informatikai stratégiával és az alap infrastruktúra korszerű. A probléma az, hogy intézményi szinten már messze nem állunk ilyen jól. Legtöbb esetben a költségvetési források hiánya akadályozza az e-szolgáltatások, felhasználói igényeknek megfelelő kialakítást. Sok esetben a felügyeleti minisztériumok nem látják az informatika „hasznát”, mert az analóg és az elektronikus ügyintézés, levelezést párhuzamosan használják, az elektronikus dokumentáció használata nem elfogadott, stb. A felhasználók, elsősorban a vidéki kistélepléseken, szintén nem rendelkeznek eszközökkel és nem tudják használni az elektronikus szolgáltatásokat.

3, Sok térbeli adatbázist hoztak létre a különböző kormány intézmények, önkormányzatok az elmúlt évtizedben. Ezek harmonizációja nem történt meg. A harmonizáció, a Nemzeti Térbeli Adatinfrastruktúra létrehozása fontos és sürgős feladat és EU-s elvárás..

4, A különböző közcélú adatbázisok integrálása szintén alapelv manapság sok fejlett európai és más országban. A központi adatbázis üzemeltetése, az integrált szolgáltatás olcsóbb és egyúttal hatékonyabb, egyszerűbb a külső felhasználók részére is. Természetesen az adatbázisok karbantartása, változások vezetése a szak intézmények feladata kell hogy legyen és a központi adatbázis koordinálása is szakfeladat.

5, Az e-kormányzás működtetéséhez intézményrendszerek is szükségesek, integrált működéssel, melyet koordinálni kell. A működő e-kataszter, e- ingatlan-nyilvántartás, e-földügyi igazgatás fontos, ha nem a legfontosabb eleme az e-kormányzásnak. Európai példák alapján, azokban az országokban, ahol az e-kormányzás már részben, vagy egészben működik- elsősorban a skandináv országokban- a Kataszter, Térképészeti Hatóság, vagy az Egységes Ingatlan-nyilvántartás intézmény rendszere felelős, hogy koordinálja az e-kormányzás megvalósítását, működését.

Véleményem szerint Magyarországon is a földügyi igazgatás intézmény rendszere- Földhivatal intézményrendszer, FÖMI- alkalmas lehet az e-kormányzás koordinálására, működtetésére. Korábban már felsoroltam az okokat, az ingatlan- földtulajdonhoz kapcsolódó többcélú adatbázis, térbeli információk, országot lefedő intézmény rendszer, korszerű informatikai rendszerek, sokrétű szakmai tudással rendelkező, megfelelő szakember gárda, stb.

6, Nyilván Magyarországon is, ahogy már több ország tapasztalata mutatja, az e-kormányzás bevezetéséhez, működéséhez szükséges az egész társadalom egyetértése, elfogadása. Ugyancsak szükséges, hogy mindenki számára azonos esélyt biztosítsanak az információk, az e-kormányzás, ügyintézés és azok szolgáltatásai igénybevételéhez, eléréséhez. Amíg ez nem történik meg, nem fog működni.

Referencia

Knuth O. Flathen: Geographical information and value for society

Elérhetőség

Név: Oskó András
Cím: Fővárosi Földhivatal
1051 Budapest, Sas u 19.
Tel: 1-354 2967
Fax: 1-354 2952
e-mail: foldmeresv@foldhiv.hu